
Maria Sulimierska-Laube (15.VIII.1917-23.VIII.1991).

Ochrona Zabytków 45/3 (178), 252-254

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Maria Sulimierska-Laube (15.VIII.1917-23.VIII.1991)

Dnia 23 sierpnia 1991 r. zmarła w Warszawie mgr Maria Sulimierska-Laube, historyk sztuki, wieloletni, zasłużony pracownik Służb Konserwatorskich, członek Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Urodziła się w rodzinie ziemiańskiej 15 sierpnia 1917 r., w miejscowości Dobra d. pow. Łask w woj. łódzkim. Lata dziecińne upłynęły Jej w domu zasobnym, o dawnych tradycjach ziemiańskich, kulturalnym, pełnym rodzinnych pamiątek, starych portretów i pięknych, stylowych mebli. Nie miała jeszcze 10 lat, kiedy straciła kolejno oboje rodziców. Razem z siostrą Elżbietą pobierały pierwsze nauki w prywatnej szkole Panien Szczuka w Rabce. Po ukończeniu jej przeniosły się do Warszawy pod opiekę A. W. Chrzanowskiego, kuzyna ojca i przyjaciela, prezesa Sądu Apelacyjnego. Maria, uczęszczając do gimnazjum im. Cecylii Plater-Zyberkówny otrzymała w 1936 r. świadectwo dojrzałości. Studia wyższe rozpoczęła w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, uzyskując dyplom magisterski nauk ekonomicznych. W czasie okupacji hitlerowskiej pracowała jako zwykła robotnica w Spółdzielni Instytutu Fermentacyjnego, aby mieć alibi dla swojej głęboko zaangażowanej pracy konspiracyjnej. Brała aktywny

udział w Powstaniu Warszawskim, jako żołnierz Armii Krajowej na Mokotowie, w charakterze łączniczki. Po wojnie, w 1945 r., podjęła pracę w Biurze Odbudowy Stolicy, aby równocześnie, w 1946 r., rozpocząć studia na Uniwersytecie Warszawskim, które ukończyła w 1952 r., otrzymując dyplom magistra filozofii w zakresie historii sztuki. Od tej daty jest również aktywnym członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki Oddziału Warszawskiego, gdzie wielokrotnie piastuje funkcje członka Zarządu. W latach 1948-1954, po reorganizacji BOS-u, zatrudniona zostaje w Urzędzie Konserwatorskim dla m.st. Warszawy. Bierze czynny udział w pracach przy odbudowie Starego Miasta w Warszawie, kompletując i przygotowując dokumentację dla prac projektowych. W 1954 r. przeszła do pracy w Państwowym Przedsiębiorstwie Pracownie Konserwacji Zabytków, w dziale Dokumentacji Naukowo-Historycznej. W 1957 r. zawarła związek małżeński z architektem Janem Laube. Pracując, jednocześnie gromadziła materiały do przyszłej pracy doktorskiej, którą miała obronić pod kierunkiem prof. dr Zygmunta Śmiechowskiego. Postępująca, nieuleczalna choroba uniemożliwiła Jej urzeczywistnienie

tego zamiaru. W trakcie swej pracowniczej służby w ochronie zabytków otrzymała odznakę Zasłużonego Działacza Kultury, srebrną odznakę Za opiekę nad Zabytkami, medale pamiątkowe z okazji XX-lecia i XXV-lecia działalności PP Pracowni Konserwacji Zabytków, Złoty Krzyż Zasługi i wiele innych odznaczeń. Pracę swą w PP PKZ na stanowisku Głównego Specjalisty zakończyła w 1989 r., przejściem na zasłużoną emeryturę. Odeszła po długiej chorobie 23 sierpnia 1991 r., zaledwie w kilka miesięcy po przedwczesnym zmarłym mężu i pochowana została na Starych Powązkach w rodzinnym grobowcu.

Była wybitnym specjalistą w badaniach naukowych nad zabytkowymi obiektami architektury polskiej, szczególnie zaś pochodzącymi z epoki średniowiecza. Bibliografia Jej prac zawiera ponad pięćdziesiąt pozycji, przede wszystkim dokumentacji historyczno-architektonicznych. Cechuje je wysoki poziom naukowy połączony z rzetelnością badacza i dokumentalisty oraz wielce przydatne w projektowaniu i pracach konserwatorskich doświadczenie historyka sztuki. A wszystko to służące sprawie ochrony naszego dziedzictwa kulturowego.

Obdarzona wybitną inteligencją, zawsze nienagannym obyciem towarzyskim, głęboko zakorzenioną kulturą wyniesioną z domu rodzinnego, życzliwa i dobra a zarazem skromna, potrafiła zjednać sobie – dzięki osobistym walorom ducha – wszystkich, z którymi przyszło Jej pracować czy też spotykać się na gruncie towarzyskim. Pełna wiary i życzliwość w ludzi, wybacząca i troskliwa zarazem w życiu koleżeńskim, potrafiła – dzięki wrodzonemu taktowi i poczuciu humoru – rozładowywać trudne, życiowe konflikty czy sytuacje w pracy. Tę zaletę wszyscy w Niej najbardziej ceniliśmy. Jej drobna, szczupła postać, zawsze uśmiechniętej, gotowej nieść pomoc „Myszki”, pełnej uroku osobistego – pozostał w pamięci wszystkich, którzy Ją znali. Będzie nam Jej zawsze brak.

Przyjaciele

BIBLIOGRAFIA PRAC MARII SULMIERSKIEJ-LAUBE

Wykaz skrótów:

„BHS” – Biuletyn Historii Sztuki

„KAIU” – Kwartalnik Architektury i Urbanistyki

„OZ” – Ochrona Zabytków

„PKZ” – Państwowe Przedsiębiorstwo Pracownie Konserwacji Zabytków

1951 r.

1. Rzemiosło artystyczne w odbudowie Starego Miasta.

Autorzy....., Stanisław Żaryn. „Architektura” 1951 nr 11, s. 226

1953 r.

2. Konserwacja polichromii i zabytków ruchomych (w Warszawie).

„OZ” Kronika, prace konserwatorskie, 1953, nr 2-3, ss. 164 n.

3. Kowalszczyzna staromiejska XVII i XVIII wieku. (Warszawa). „OZ”, 1953 nr 2-3, ss. 119-124

1955 r.

4. Nieborów, pow. Łowicz, woj. łódzkie. Zespół pałacowy. Studium historyczne, skrócone. (Budynek gospodarcze, opis oficyny kuchennej, oranżerii, domków oficjalistów, wozowni i stajni). Warszawa 1955, s. 7, maszyn. PKZ

5. Sońnicowice, pow. Gliwice, woj. katowickie. Pałac. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. (Zarys historii miasta, opis przebudowy, wnioski konserwatorskie). Warszawa 1955, s. 11, maszyn. PKZ

6. Sońnicowice, pow. Gliwice, woj. katowickie. Pałac. Dokumentacja historyczno-architektoniczna skrócona. (Historia obiektu, stan zachowania, wnioski konserwatorskie). Kraków 1955, s. 10, maszyn. PKZ

1956 r.

7. Mogielnica, pow. Grójec, woj. warszawskie. Dom, Rynek 10 i 14. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1956, s. 12 maszyn. PKZ

8. Orneta, pow. Braniewo, woj. olsztyńskie. Dom, Rynek 35. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1956, s. 16, maszyn. PKZ

9. Paprotnia, pow. Sochaczew, woj. warszawskie. Dawna kuźnia. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1956, s. 5, maszyn. PKZ

10. Prace badawcze konserwatorskie przy pałacu w Wilanowie. BHS 1956, nr 4, s. 511

11. Rudno, pow. Mińsk Mazowiecki, woj. warszawskie. Dwór. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1956/7, s. 8 maszyn. PKZ

1956-1957 r.

12. Pułtusk, m.p., woj. warszawskie. Kościół jezuitki (pobenedyktynski) p.w. św. św. Piotra i Pawła. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1956-1957, s. 15, maszyn. PKZ

13. Pułtusk, m.p., woj. warszawskie. Ratusz. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1956-1957, s. 20, maszyn. PKZ

1957 r.

14. Pułtusk, m.p., woj. warszawskie. Zespół kolegiaty p.w. Zwiastowania NMP. Dzwonnica. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1957, s. 17, maszyn. PKZ

15. Wrząca, pow. Sieradz, woj. warszawskie. Dwór. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1957, s. 23, maszyn. PKZ

1958 r.

16. Kaski, pow. Grodzisk Mazowiecki, woj. warszawskie. Dwór. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1958, s. 13, maszyn. PKZ

17. Piotrkowice, pow. Busko Zdrój, woj. kieleckie. Kościół cmentarny. Dokumentacja historyczno-architektoniczna, wnioski konserwatorskie. Warszawa 1958, maszyn. PKZ

1960 r.

18. Stara Wieś, pow. Otwock, woj. warszawskie. Zespół pałacowo-parkowy. Pałac. Dokumentacja historyczno-architektoniczna skrócona. Warszawa 1960, s. 26, maszyn. PKZ

19. Warszawa – Łazienki. Zespół pałacowo-parkowy. Teatr na Wyspie. Dokumentacja historyczno-architektoniczna skrócona. Warszawa 1960, s. 10, maszyn. PKZ

20. Warszawa – Łazienki. Zespół pałacowo-parkowy. Amfiteatr. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Opis inwentaryacyjny, wypisy archiwalne, inwentarze z 1788 i 1795 r. Warszawa 1960, s. 5 maszyn. PKZ

1962 r.

21. Święty Krzyż, pow., woj. kieleckie. Kościół i klasztor benedyktynów p.w. św. Krzyża. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. T. I-III, Warszawa, s. 179, maszyn. PKZ

22. Warszawa – Łazienki. Zespół pałacowo-parkowy. Biały Domek. Wypisy archiwalne. Warszawa 1962, s. 76, maszyn. PKZ

23. Warszawa – Łazienki. Zespół pałacowo-parkowy. Pałac na Wodzie. Opracowanie materiałów archiwalnych. Warszawa 1962, s. 47, maszyn. PKZ

1963 r.

24. Benedyktynski klasztor Świętego Krzyża na Łyścu w okresie gotyckim. BHS Roczn. XV, 1963, nr 3, ss. 183-201

25. Opactwo Świętokrzyskie. „OZ”, kronika prac konserwatorskich, 1963, nr 1, ss. 57-59

26. Warszawa – Łazienki. Biały Domek. „OZ”, kronika prac konserwatorskich, 1963, nr 1, s.60

1964 r.

27. Ożarów, pow. Wieluń, woj. łódzkie. Dwór. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1964, s. 29, maszyn. PKZ

1965 r.

28. Płock, m.p., woj. warszawskie. Dawne opactwo benedyktynów. Dzieje budowlane opactwa. T. I-II, Warszawa 1965, s. 160, maszyn. PKZ

29. Płock, m.p., woj. warszawskie. Dawny kościół p.w. św. Michała (gimnazjum im. S. Małachowskiego). Dokumentacja historyczno-architektoniczna. T. I-II, Warszawa 1965, s. 26, maszyn. PKZ

1966 r.

30. Krzyworzeka, pow. Wieluń, woj. łódzkie. Kościół parafialny p.w. św. św. Piotra i Pawła. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1966, s. 30, maszyn. PKZ

31. Nieborów, pow. Łowicz, woj. łódzkie. Program układu zdjęć przez rozpoczęciem prac konserwatorskich. Dokumentacja konserwatorska. Warszawa 1966, maszyn. PKZ

32. Ruda Wieluńska, pow. Wieluń, woj.

łódzkie. Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1966, s. 54, maszyn. PKZ

33. Warszawa – Łazienki. Zespół pałacowo-parkowy. Stara Pomarańczarnia. Dokumentacja fotograficzna po konserwacji – notatka. Warszawa 1966, maszyn. PKZ

1966-1967 r.

34. Zawieprzyce, pow. Lubartów, woj. lubelskie. Zespół zamkowo-pałacowy. Dokumentacja historyczno-architektoniczna wstępna. Częściowa kwerenda. Warszawa 1966/1967, s. 45, maszyn. PKZ

1967 r.

35. Warszawa – Łazienki. Zespół pałacowo-parkowy. Stara Pomarańczarnia. Dokumentacja prac konserwatorskich. Warszawa 1967, maszyn. PKZ

36. Warszawa – Łazienki. Zespół pałacowo-parkowy. Stara Pomarańczarnia. Sprawozdanie z prac budowlano-konserwatorskich. Warszawa 1967, s. 6, maszyn. PKZ

37. Płock, m.p., woj. warszawskie. Dawne opactwo benedyktynów. Dokumentacja prac konserwatorskich z lat 1964-1967. Warszawa 1967, s. 84, maszyn. PKZ

38. Święty krzyż. Dawne opactwo benedyktynów. Dokumentacja prac konserwatorskich z lat 1961-1967. Warszawa 1967, maszyn. PKZ

1968 r.

39. Dwór w Ożarowie. KAIU R. XIII, 1968, z. I, ss. 15-29

40. Płock, m.p., woj. warszawskie. Dawne opactwo benedyktyńskie. Sprawozdanie z prac konserwatorskich z 1968 r. Warszawa 1968, s. 7, maszyn. PKZ

41. Błędów, pow. Grójec, woj. warszawskie. Dwór. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1968, s. 27, maszyn. PKZ

42. Sterdyń, pow. Sokołów Podlaski, woj. warszawskie. Zespół pałacowy. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. T. I-IV, Warszawa 1968, s. 66, maszyn. PKZ

43. Święty Krzyż, pow. woj. kieleckie. Kościół i klasztor benedyktynów p.w. św. Krzyża. Dokumentacja historyczno-architektoniczna – prace adaptacyjne w skrzydle zachodnim i północnym. Warszawa 1968, maszyn. PKZ

1969 r.

44. Łęczyca, m.p., woj. łódzkie. Zamek. Dokumentacja konserwatorska. Warszawa 1969, maszyn. PKZ

45. Patrykozy, pow. Sokołów Podlaski, woj. warszawskie. Pałac – siedziba generała T. Szydłowskiego. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1969, maszyn. PKZ

46. Piotrków Trybunalski, m.p., woj. łódzkie. Zamek. Dokumentacja konserwatorska prac budowlanych z 1969 r., T. I, II. Warszawa 1969, maszyn. PKZ

47. Płock, m.p., woj. warszawskie. Dawne opactwo benedyktyńskie. Sprawozdanie z prac konserwatorskich w 1969 r. Warszawa 1969, maszyn. PKZ

1970 r.

48. Warszawa, Dom ul. Zielna 49. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1970, s. 33, maszyn. PKZ

1971 r.

49. Łęczyca, m.p., woj. łódzkie. Zamek. Dokumentacja konserwatorska prac budowlanych z lat 1970-71. Warszawa 1971, maszyn. PKZ

1973 r.

50. Czyżów Szlachecki, pow. Sandomierz, woj. kieleckie. Pałac. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1973, maszyn. PKZ

1974 r.

51. Rosochate, pow. Wysokie Mazowieckie, woj. białostockie. Kościół parafialny p.w. św. Doroty. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1974, maszyn. PKZ

1976 r.

52. Łask, woj. skierniewickie. Kolegiata. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1976, maszyn. PKZ

1977 r.

53. Klukowo, woj. łomżyńskie. Kościół parafialny p.w. św. Józefa. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1977, maszyn. PKZ

1981 r.

54. Zamość, dawny kościół franciszkanów. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1981, maszyn. PKZ

1983 r.

55. Andrzejewo, woj. łomżyńskie. Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP. Dokumentacja historyczno-architektoniczna. Warszawa 1983, maszyn. PKZ

1985 r.

56. Płock, katedra – Drzwi Płockie. Dokumentacja historyczna. Warszawa 1985. maszyn. PKZ

*oprac. Jan Gromnicki
Marian Paździor
Teresa Szyburska*

Prace konserwatorskie w woj. białostockim w latach 1985-1990

Zabytki ruchome

W okresie tym przeprowadzono konserwację wielu cennych zabytków malarstwa, rzeźby i rzemiosła artystycznego. Prace realizowane ze środków finansowych na ochronę

zabytków, prowadzone były na podstawie wieloletniego planu konserwatorskiego, uwzględniającego przede wszystkim wartości artystyczne dóbr, jak też ich stan zachowania. W grupie zakonserwowanych zabytków, obok pojedynczych obiektów są również zespoły,

przy których prowadzono prace w dużym programie konserwatorskim i renowacyjnym. Wśród nich wydarzeniem wielkiej wagi było odkrycie, a następnie konserwacja barokowej polichromii ściennej z około połowy XVIII w. w białostockim kościele p.w. Wniebowzięcia